

Ομιλία του **Νίκου Φίλη**,
τ. υπουργού Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων
Βουλευτή Α΄ Αθήνας
μέλους του Πολιτικού Συμβουλίου του ΣΥΡΙΖΑ

Κηφισιά 14 Ιουνίου 2017

Σεβασμιώτατοι, εκπρόσωποι τοπικών αρχών

Φίλοι και φίλες

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Η σημερινή εκδήλωση πραγματοποιείται την προηγούμενη της κρίσιμης συνεδρίασης του Eurogroup. Είναι φυσικό η σκέψη και η αγωνία μας να αφορά την εξέλιξη της συνεδρίασης αυτής στην οποία η χώρα μας ζητεί το αυτονόητο: Να γίνουν σεβαστές οι θυσίες του λαού και να διευκολυνθεί η έξοδος της οικονομίας από την κρίση στην ανάπτυξη. Η απομείωση του χρέους, συνιστά ουσιαστική προϋπόθεση για τη σταθερή πορεία προς την ανάπτυξη. Δεν υποτιμούμε τα όποια μικρά βήματα, τα οποία άλλωστε ανταποκρίνονται στον ευρωπαϊκό συσχετισμό που επιβάλλει τη λιτότητα ως αιώνιο και απαρασάλευτο θεμέλιο των ευρωπαϊκών οικονομιών. Αυτή όμως η επιμονή προκαλεί αντιδράσεις που συχνά τροφοδοτούν την αντιπολιτική, την ακροδεξιά δημαγωγία ή και την αποχή των πολιτών όπως φάνηκε στις πρόσφατες γαλλικές βουλευτικές εκλογές.

Θα ήθελα επίσης εισαγωγικά να αναφερθώ στον Στέφανο Στεφάνου. Έναν άγιο της Αριστεράς. Δεν μπορούμε να είμαστε σήμερα στην εκδήλωση μνήμης και τιμής που οργανώνεται στο Μουσείο εξορίστων. Σεμνός αγωνιστής, διανοούμενος, άνθρωπος των γραμμάτων, κυριολεκτικά, καθώς βιοπορίστηκε διορθώνοντας τυπογραφικά δοκίμια

ΟΝ ΣΥΡΙΖΑ ΚΙΝΗΣΙΑΣ

βιβλίων, πέθανε πέρυσι. Πρόκειται για μια προσωπικότητα που επιβεβαιώνει ότι η Αριστερά είναι παράταξη ζώντων τε και τεθνεώτων. Ερχόμαστε από μακριά και πηγαίνουμε μακριά. Θέλουμε να αλλάξουμε τον κόσμο, να βελτιώσουμε το συλλογικό ήθος, δηλαδή, να αλλάξουμε κι εμείς.

Φίλοι και φίλες

Ακούω τα ερωτήματα ορισμένων καλόπιστων συμπολιτών μας. Η χώρα μας έχει βυθιστεί σε μια μεγάλη οικονομική κρίση. Είναι, άραγε, τώρα η ώρα να αναμοχλεύσουμε συζητήσεις για εκκρεμότητες πολλών ετών όπως είναι οι σχέσεις μεταξύ Κράτους και Εκκλησίας;

Ας συνεννοηθούμε:

Η κρίση που ζούμε δεν είναι μόνο οικονομική, είναι επίσης κρίση θεσμών και αξιών. Η έξοδος από αυτήν προϋποθέτει μαζί με την παραγωγική ανασυγκρότηση και τη δημοκρατική θεσμική ανασυγκρότηση, που υπηρετείται και από τη Συνταγματική Αναθεώρηση: Βαθείς μεταρρυθμίσεις στο κράτος, την εκπαίδευση, καθώς και την απομάκρυνση από προνεωτερικούς συμβολισμούς που συχνά υπονομεύουν τα ατομικά δικαιώματα και την κοινωνική συνοχή.

Η διαμόρφωση διακριτών ρόλων μεταξύ Κράτους – Εκκλησίας είναι προς το συμφέρον και των δύο πλευρών, δηλαδή, εν τέλει προς το συμφέρον της κοινωνίας.

Γι' αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ έχει θέσει το θέμα αυτό, που συνιστά θεσμική εκκρεμότητα πολλών χρόνων στην πρότασή του για τη Συνταγματική Αναθεώρηση. Πρόκειται για ώριμη κοινωνικά αλλαγή, όπως δείχνουν διαχρονικά και αρκετές δημοσκοπήσεις. Η διαιώνιση του καθεστώτος της πολιτευόμενης Εκκλησίας και του θρησκευόμενου Κράτους, καθλώνει τη δημόσια ζωή σε συμπεριφορές που αμφισβητούν πλευρές της δημοκρατικής λειτουργίας και του πλουραλισμού. Το παλαιό πολιτικό σύστημα εκμεταλλεύεται την Εκκλησία ως ιδεολογικό και ψηφοθηρικό μηχανισμό, δηλαδή, ως εξουσιαστικό μηχανισμό. Και η Εκκλησία επιδιώκει να εξασφαλίσει τα από το κράτος αναγνωρισμένα προνόμιά της έναντι των άλλων θρησκειών, λειτουργώντας συχνά ως ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους. Οι συμπεριφορές αυτές, εκτός των άλλων, αμφισβητούν τη βαθύτερη ουσία και την αυτονομία του θρησκευτικού φαινομένου.

Η Εκκλησία είναι μπροστά σε μια μεγάλη αντίφαση. Επιδιώκει τη λαϊκή νομιμοποίηση, όχι στη βάση του ιδρυτικού θρησκευτικού μηνύματός της, αλλά, κυρίως, προβάλλοντας τη συμμετοχή της στη διαμόρφωση του ελληνισμού. Δηλαδή, συστήνεται με βάση τους όρους της εκκοσμίκευσης, την οποία η ίδια αποκρούει.

Αυτή η ροπή προς την εκκοσμίκευση συναρτάται και με τη διαμόρφωση του εκκλησιαστικού λαϊκισμού, σύμφωνα με τον οποίο, ο λαός της Εκκλησίας, δηλαδή οι πιστοί, ταυτίζονται με το λαό του Συντάγματος, δηλαδή τους πολίτες. Πρόκειται για μια ιδιόμορφη «σωτηριολογία», με βάση την οποία, εγείρονται αξιώσεις πολιτικής και ιδιόμορφης κομματικής παρουσίας. Η ταύτιση του λαού των πιστών με το λαό του Συντάγματος και του έθνους οδηγεί στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι κοσμικές αξίες της δημοκρατίας υποτάσσονται στις θρησκευτικές – εκκλησιαστικές επιλογές. Η Εκκλησία επικαλείται τα δικαιώματα της πλειοψηφίας, αφού εξ ορισμού οι πιστοί συγκροτούν τον λαό, προκειμένου να ... αμυνθεί απέναντι στα δικαιώματα των

ΟΝ ΣΥΡΙΖΑ ΚΙΝΗΣΙΑΣ

μειοψηφιών! Πρόκειται για μια αντιστροφή της δικαιωματοκρατικής αντίληψης, καθώς, μάλιστα, η επίκληση των δικαιωμάτων της όποιας πλειοψηφίας προβάλλεται προκειμένου να αμφισβητηθούν τα δικαιώματα των όποιων μειοψηφιών. Πρώτα από όλα των θρησκευτικών μειοψηφιών, αλλά και άλλων όπως των σεξουαλικών ιδιαιτεροτήτων, όπως προκύπτει από την αρνητική στάση της Εκκλησίας στο θέμα του Συμφώνου Συμβίωσης Ομοφύλων.

Η πολιτική θεολογία της ελληνικής Εκκλησίας, που εγκαθιδρύθηκε επί Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου και έκτοτε κυριαρχεί έστω με ηπιότερο ύφος, λειτουργεί ως χώρος αναπαραγωγής και κοινωνικής νομιμοποίησης συντηρητικών ή και αντιδραστικών κομματικών ιδεολογιών. Δεν είναι τυχαία η φράση του μακαρίτη Χριστόδουλου, ο οποίος καλωσόρισε τη «Δεξιά του Κυρίου» όταν η ΝΔ κέρδισε τις εκλογές το 2004.

Υπάρχουν όμως και χειρότερα! Έχει παρατηρηθεί ότι η εργαλειοποίηση της θρησκείας ως δείκτη της εθνικής ταυτότητας και η επιβολή του κριτηρίου του αποκλεισμού συγκροτούν το υπέδαφος της σταθερής επικοινωνίας της Εκκλησίας με την ακροδεξιά. Ο εθνικισμός, ο αυταρχισμός, ο λαϊκισμός και ο αποκλεισμός αποτελούν κεντρικό πλαίσιο αναφοράς του ακροδεξιού εκκλησιαστικού ή κομματικού λόγου. Γι' αυτό και η επίσημη Εκκλησία αποφεύγει να συγκρουστεί με αυτές τις συμπεριφορές και τα πρόσωπα, ακόμη και όταν ανοικτά είχαν μετατραπεί σε προπαγανδιστές της Χρυσής Αυγής. Η συμπεριφορά του μητροπολίτη Καλαβρύτων Αμβρόσιου, παρά τον αντιχριστιανικό και μισαλλόδοξο χαρακτήρα του κηρύγματός του, δεν συνιστούν ένα ξεκομμένο φαινόμενο. Γι' αυτό και η διοίκηση της Εκκλησίας επιχειρεί να δικαιολογήσει αυτές τις συμπεριφορές, στο όνομα μάλιστα της δημοκρατίας!

Η Εκκλησία όμως είναι ένα ζωντανό σώμα πιστών πολιτών, σε ένα περιβάλλον δημοκρατικής και ολοένα πολυπολιτισμικής – πολυθρησκευτικής κοινωνίας, που είναι φυσικό να προκαλεί κινητικότητα στον εκκλησιαστικό μηχανισμό. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε σε ορισμένους Μητροπολίτες οι οποίοι με δημοκρατική παρρησία αντέδρασαν στην ακροδεξιά εργαλειοποίηση της θρησκείας και την ανάπτυξη ζηλωτικών φαινομένων. Φαινομένων, που πρόσφατα έφτασαν στο σημείο να αντιμετωπίζουν τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία ως αίρεση, αμφισβητώντας την υπόστασή της ως Εκκλησία. Η αντίληψη αυτή, λίγο έλειψε να οδηγήσει σε κρίση την Πανορθόδοξη Σύνοδο που έγινε πέρυσι στην Κρήτη.

Αλλά, οι κατάρες εκτοξεύονται και εντός της οικογένειας της ελλαδικής Εκκλησίας. Προσφάτως το Γραφείο κατά των αιρέσεων της Μητρόπολης Πειραιά, επιτέθηκε εναντίον Μητροπολίτη και τον κατηγόρησε για φιλοπαπισμό, οικουμενισμό και φιλοισλαμισμό - όλα μαζί τα αμαρτήματα! Ο Μητροπολίτης προς τιμήν του, ούτε σιώπησε, ούτε περιορίστηκε να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Απάντησε, με θεολογικό λόγο, αμφισβητώντας το δικαίωμα του γνωστού για τις ακραίες θέσεις του Μητροπολίτη Πειραιά να παρεμβαίνει βάνουσα στο δημόσιο διάλογο, διαιρώντας τους πιστούς και μάλιστα, μιλώντας εξ ονόματος του συνόλου της Εκκλησίας.

Το φάντασμα του χωρισμού Εκκλησίας – Κράτους

Απευθυνόμενος ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος στη σύνοδο της Ιεραρχίας τον περασμένο Οκτώβριο, επικαλούμενος μάλιστα τον Μητροπολίτη Πειραιά Σεραφείμ, δήλωσε: « Η Εκκλησία δεν πρέπει να ζητήσει ποτέ το χωρισμό από το λαό της γιατί αυτό επιδιώκεται. Η Εκκλησία υπήρξε είναι και θα υπάρχει μάννα αυτού του λαού, με ό,τι αυτό σημαίνει. Η

ΟΜΙΛΟΣ ΣΥΡΙΖΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

πολιτεία, αν το θελήσει και έχει τη συγκατάθεση αυτού του λαού, ας το επιχειρήσει, τηρώντας τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει απέναντι της Εκκλησίας και τις σχετικές συμβάσεις».

Μα ποιος υποστήριξε ποτέ ότι ο χωρισμός Εκκλησίας – Πολιτείας σημαίνει χωρισμό της Εκκλησίας από τους ανθρώπους; Γιατί ένας διοικητικού χαρακτήρα χωρισμός μετατρέπεται σε θέμα ιδιοπροσωπείας και ταυτότητας; Το ίδιο είχε συμβεί και την εποχή του Χριστόδουλου με τις αστυνομικές ταυτότητες. Ακόμη όμως και αν υπάρχουν δυνάμεις που επιβουλεύονται την ενότητα της Εκκλησίας με τους ανθρώπους, είναι στο χέρι της Εκκλησίας, σεβόμενη την αποστολή της, να το αποτρέψει. Όχι, βέβαια, επισείοντας ξανά δημοψηφίσματα και καταφεύγοντας σε λαοσυνάξεις, δηλαδή, δημιουργώντας όρους διαίρεσης του λαού. Αντιθέτως, η Εκκλησία οφείλει να δώσει με πίστη και ελπίδα την μαρτυρία του Ευαγγελίου και να καλέσει τους ανθρώπους με το κήρυγμα και το παράδειγμά της να ακολουθήσουν το Χριστό.

Για λόγους όμως κατανόησης και αποφυγής παρεξηγήσεων μπορούμε να δεχθούμε ότι το ζητούμενο δεν είναι ο ακαθόριστος χωρισμός, αλλά η πολύ συγκεκριμένη διαμόρφωση διακριτών ρόλων Κράτους – Εκκλησίας. Στην ίδια εισήγησή του προς την Ιεραρχία ο κ. Ιερώνυμος επικεντρώνεται στα οικονομικά ζητήματα. Στην περιουσία της Εκκλησίας. Αναμφίβολα υπάρχει ανάγκη διευκρίνισης του θέματος αυτού, όταν μάλιστα μεγάλο μέρος της εκκλησιαστικής περιουσίας, που υπολογίζεται σε πάνω από 1 εκ. στρέμματα, στερείται τίτλων ιδιοκτησίας (τα γνωστά διακατεχόμενα) και συχνά δημιουργούνται προβλήματα ή και σκάνδαλα, όπως το γνωστό σκάνδαλο του Βατοπεδίου, που υπήρξε το θλιβερό προοίμιο της βαθιάς κρίσης που ζούμε. Υπάρχουν επίσης τα θέματα της μισθοδοσίας του κλήρου, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν συναινετικά και μακροπρόθεσμα. Άλλωστε, ο ταπεινός λευίτης, ο λαϊκός παππάς υπόκειται στο καθεστώς της δεσποτοκρατίας. Δεν είναι δυνατόν η πολιτεία να αγνοεί τα δικαιώματα των πολιτών – ιερωμένων και να τους αφήνει στο έλεος της δεσποτικής αυθαιρεσίας. Όλα αυτά τα θέματα πρέπει να συζητηθούν χωρίς βιασύνη. Αλλά κάποτε να υπάρξει κατάληξη. Πληροφοριακά αναφέρω ότι από τον κρατικό προϋπολογισμό δίνονται 190 εκ. ευρώ ετησίως για τη μισθοδοσία του κλήρου και των διοικητικών υπαλλήλων της Εκκλησίας (πλέον οι συντάξεις), ενώ από τη φορολογία της Εκκλησίας το κράτος εισπράττει 5-7 εκ. ευρώ. Προφανώς και είναι υποχρέωση του κράτους να διασφαλίζει το δικαίωμα των πολιτών να θρησκευονται, αλλά, η κατοχύρωση αυτή πρέπει να είναι αναλογική για όλες τις θρησκείες. Υπάρχουν διάφορα μοντέλα χρηματοδότησης των Εκκλησιών στον ευρωπαϊκό χώρο που είναι γνωστά στην Εκκλησία της Ελλάδος και αξίζει να τα μελετήσουμε.

Να σημειώσουμε εδώ ότι το εύλογο ενδιαφέρον της Εκκλησίας για τα οικονομικά της και την περιουσία της προφανώς και συναρτάται με την ανάγκη να ανταποκρίνεται στον κοινωνικό ρόλο της. Πρέπει να παραδεχθούμε ότι μέσα στην κρίση η Εκκλησία διαδραματίζει σοβαρό φιλανθρωπικό ρόλο, με την εθελοντική προσφορά πολλών πιστών καθημερινά (ιδιαίτερως γυναικών) και την αξιοποίηση ιδιωτικών χορηγιών.

Στο Σύνταγμα υπάρχουν διατάξεις που, παρά την αρχή της ανεξιθρησκείας, χρησιμοποιούνται από την εκάστοτε εκκλησιαστική ηγεσία ως στοιχεία θεσμικής πρωτοκαθεδρίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας απέναντι στις άλλες θρησκείες. Στο Προοίμιο του Συντάγματος γίνεται η επίκληση: «Εις το όνομα της Αγίας και Ομοουσίου και Αδιαίρετου Τριάδος». Η επίκληση αυτή, μπορεί να μην έχει καμία άμεση συνταγματική αξία, λανθάνει όμως η συμβολική σημασία της. Το επιχείρημα πως πρόκειται για ανενεργό κατάλοιπο των Συνταγμάτων της Επανάστασης του 1821 δεν

ΟΝ ΣΥΡΙΖΑ ΚΙΝΗΣΙΑΣ

δικαιολογεί τη διαιώνισή του. Το Σύνταγμα θεμελιώνεται «εις το όνομα του Λαού», αν κρίνουμε από τη ρητή διάταξη του άρθρου 1 του Συντάγματος. Δεν χρειάζεται καμία άλλη νομιμοποίηση, πόσο μάλλον υπερβατικού χαρακτήρα. Να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη επίκληση της Αγίας Τριάδας, έρχεται σε αντίθεση όχι μόνο με το «πιστεύω» των μη Χριστιανών Ελλήνων Πολιτών, αλλά και Ελλήνων πολιτών που πιστεύουν σε άλλα Χριστιανικά δόγματα. Παραμένει, βέβαια, πάντοτε, το ερώτημα γιατί πρέπει ένα κείμενο κοσμικής σημασίας να περιβάλλεται με θεολογικές αναφορές.

Το άρθρο 3 χρειάζεται ριζική αναθεώρηση. Δεν είναι αποστολή του Συντάγματος να μεριμνά για την τήρηση των Αποστολικών Κανόνων, ούτε να μεριμνά ώστε το κείμενο της Αγίας Γραφής να τηρείται αναλλοίωτο όταν μεταφράζεται. Έχει περάσει περισσότερο από ένας αιώνας από τις ταραχές των «Ευαγγελικών».

Η διατύπωση ότι «Επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού» προφανώς και ξεφεύγει από τις προβλέψεις ενός σύγχρονου και δημοκρατικού Συντάγματος. Του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού... Δηλαδή, το Σύνταγμα θρησκεύει;

Τα περί επικρατούσας θρησκείας, όπως δέχονται όλοι οι συνταγματολόγοι, συνιστούν διαπιστωτική και όχι ρυθμιστική διάταξη. Ο μεγάλος Έλληνας συνταγματολόγος Νικόλαος Σαρίπολος, ήδη από το 1919, έχει γνωμοδοτήσει ότι η διάταξη περί επικρατούσας θρησκείας είναι διαπιστωτική και όχι ρυθμιστική. Έκτοτε, η συνταγματική επιστήμη παραδέχεται ότι, η αναγνώριση επικρατούσας θρησκείας συνιστά διαπίστωση του θρησκευτικού φρονήματος της πλειοψηφίας των πολιτών και δεν επιφέρει καμία δυσμενή συνέπεια σε βάρος

άλλων θρησκευμάτων. Έναν αιώνα μετά, γιατί πρέπει να παραμένει η διάταξη περί επικρατούσας θρησκείας, η οποία συχνά στο δημόσιο διάλογο χρησιμοποιείται προκειμένου να υποστηριχτεί η έννοια της κρατικής θρησκείας; Αν για ιστορικούς λόγους επιβίωσε συνταγματικά η διάταξη περί επικρατούσας θρησκείας, γιατί πρέπει να συνεχιστεί, όταν μάλιστα καθιερώνει το παράδοξο, μια συνταγματική διάταξη να διαπιστώνει και να μη ρυθμίζει; Κι όταν αναγκάζομαστε να ερμηνεύσουμε τη διάταξη αυτή σε συνδυασμό με τη συνταγματική αρχή της ανεξιθρησκείας;

Διαφορετικό είναι το θέμα της νομικής προσωπικότητας της Εκκλησίας. Δεν αφορά το Σύνταγμα αλλά τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο οποίος μετά από εφαρμογή 40 ετών πρέπει να αναθεωρηθεί. Άλλωστε και η Εκκλησία της Ελλάδος από καιρού εις καιρόν προτείνει διάφορες τροπολογίες. Κατά τη γνώμη μου το καθεστώς ΝΠΔΔ, που αφορά και άλλες θρησκείες όπως τους Ισραηλίτες, μπορεί να προσδιορίζει τη θρησκεία ως κρατική υπόθεση (κι αυτό κατ' αρχήν παραπέμπει σε αναχρονισμό), πρέπει όμως να διατηρηθεί, διότι στην παρούσα φάση, λειτουργεί προς όφελος και της Πολιτείας και της Εκκλησίας. Η αναγκαία αναθεώρηση του Καταστατικού Χάρτη, κατά τη γνώμη μου, προϋποθέτει τη συγκρότηση κληρικολαϊκής συνέλευσης, μια πρόταση που εκκρεμεί από την εποχή του Αδαμάντιου Κοραή.

Η πιο σοβαρή από τις διατάξεις του άρθρου 3 είναι εκείνη με την οποία

κατοχυρώνεται συνταγματικά ότι η Εκκλησία της Ελλάδος διοικείται από τους Μητροπολίτες. Δηλαδή απαγορεύεται συνταγματικά η συμμετοχή του κατώτατου κλήρου, αλλά και των λαϊκών στη διοίκηση της Εκκλησίας.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΡΙΖΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Στο άρθρο 3 υπάρχει αναφορά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, που μπορεί όμως να διατηρηθεί στο άρθρο για το αυτοδιοίκητο του Αγίου Όρους, ώστε να αναγνωρίζεται η διεθνής προσωπικότητα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Γενικότερα να σημειωθεί ότι το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι ένας θεσμός της Ορθόδοξης χριστιανικής οικουμενικότητας σε αντιδιαστολή με τις εθνοκρατικές Ορθόδοξες Εκκλησίες. Άλλωστε, το Οικουμενικό Πατριαρχείο από τον 19ο αιώνα έχει καταδικάσει τον εθνοφυλετισμό που παραπέμπει στην κακοήγη μετάλλαξη του ρόλου των Αυτοκέφαλων Εκκλησιών.

Υπάρχει βεβαίως και το θέμα του πολιτικού όρκου για όλους τους αιρετούς και τους εκπροσώπους του κράτους, αρχής γενομένης από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που πρέπει να καθιερωθεί.

Όπως προκύπτει από τη σημερινή έννομη τάξη, υπάρχουν πολλά ζητήματα στις σχέσεις Εκκλησίας – Κράτους που η επίλυσή τους δεν εμποδίζεται από το Σύνταγμα και τους νόμους. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Εκπαίδευσης. Ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Ελλάδος προβλέπει διατύπωση άποψης της Εκκλησίας για θέματα εκπαίδευσης, για τα οποία αποφασίζει κυριαρχικά η Πολιτεία. Η πρόσφατη περιπέτεια με τα νέα προγράμματα των θρησκευτικών ανέδειξε την αξίωση της Εκκλησίας να συναποφασίζει, δηλαδή να έχει βέτο για θέματα εκπαίδευσης. Είχε προηγηθεί η αξίωση ορισμένων Μητροπολιτών να επισκέπτονται τα σχολεία την ώρα του μαθήματος, δίκην επιθεωρητή των θεολόγων. Η αυτονόητη αντίδραση της πολιτικής ηγεσίας είχε προκαλέσει επικρίσεις από εκκλησιαστικούς παράγοντες.

Το σχολείο όμως είναι κοσμικό, δηλαδή ουδετερόθρησκο. Το μάθημα των θρησκευτικών δεν μπορεί να είναι ομολογιακό, αλλά πρέπει να παρουσιάζει το θρησκευτικό φαινόμενο, τις γνώσεις για όλες τις θρησκείες με έμφαση βέβαια στον Ορθόδοξο χριστιανικό πολιτισμό. Από την πλευρά της η Εκκλησία έχει όλες τις δυνατότητες μέσα από τους δικούς της θεσμούς να ασκεί το κατηχητικό της έργο.

Τη νέα χρονιά θα εφαρμοστούν τα νέα προγράμματα θρησκευτικών, τα οποία είχαν εφαρμοστεί πιλοτικά σε ορισμένα σχολεία επί πέντε έτη. Θα ήθελα να επισημάνω τον προοδευτικό και σύγχρονο χαρακτήρα των παιδαγωγικών μεθόδων που διέπουν τα νέα προγράμματα, στηριζόμενα στη βιωματική διδασκαλία και στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο, και με τον τρόπο αυτό θα καταστήσουν το μάθημα των θρησκευτικών ελκτικό και ενδιαφέρον για τα παιδιά, σε μια περίοδο όπου συχνά ο μαθητής του διπλανού θρανίου πιστεύει σε άλλο Θεό, ενώ, η μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» των προτύπων του ηλεκτρονικού πολιτισμού της εικόνας, πιστεύουν στην ειδωλολατρεία της κατανάλωσης. Μπορεί το μάθημα των θρησκευτικών να συμβάλλει σε συνδυασμό με το σύνολο της εκπαίδευσης σε ένα άλλο δημοκρατικό πολιτισμικό κλίμα; Η απάντηση σ' αυτή την αγωνία δεν είναι δυνατό να αναζητείται στα κατηχητικά εγχειρίδια του παρελθόντος.

Με ικανοποίηση διαπιστώνω ότι τα νέα προγράμματα σπουδών τα αγκαλιάζει η πλειοψηφία των θεολόγων, ενώ, η επιτροπή της Εκκλησίας, τελικά δέχτηκε ο διάλογος να μη γίνει από μηδενική βάση, όπως στην αρχή εζητείτο και υπήρξε η αφορμή της έντασης, αλλά με βάση τα νέα προγράμματα. Και αυτό αποτελεί για εμένα δικαίωση, όχι προσωπική, αλλά της συλλογικής προσπάθειας που αντιπροσωπεύει η πολιτική μας στο Υπουργείο Παιδείας για την αλλαγή και τον εκσυγχρονισμό όλων των μαθημάτων.

ΟΜ ΣΥΡΙΖΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Η μεταρρύθμιση στις σχέσεις Κράτους – Εκκλησίας είναι αναγκαία και πρέπει να γίνει με όρους ενότητας του λαού. Είναι άλλη μια ευκαιρία για να σχεδιάσουμε την έξοδο της χώρας από την κρίση, που δεν μπορεί να οδηγήσει σε επιστροφή στις παθογένειες που υπήρχαν πριν και οδήγησαν στην κρίση. Αντιθέτως, οφείλουμε να σχεδιάσουμε τη δημοκρατική αναγέννηση της χώρας μας σε συνθήκες ευημερίας του λαού μας. Σε μια περίοδο που η κρίση της πολιτικής ενισχύει την επανεμφάνιση των θρησκειών ως παραγόντων ρύθμισης της κοινωνικής ζωής, ενώ συχνά διάφοροι εκκλησιαστικοί παράγοντες διεκδικούν νέους πολιτικούς ρόλους. Πρόκειται για μια ιδιότυπη εισπήδηση του εκκλησιαστικού – θρησκευτικού στοιχείου στο κοσμικό –πολιτικό πλαίσιο. Ευρύτερα, δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι, συχνά οι θρησκευτικοί φονταμελισμοί οδηγούν σε πολέμους και τρομοκρατικά κτυπήματα, δίνοντας άλλοθι στην καταστολή, στην αυταρχοποίηση των κοινωνιών και σε ιμπεριαλιστικά σχέδια. Είναι χρέος μας να γνωρίσουμε τον «θρησκευτικό άλλο», να τον εντάξουμε στη δημοκρατική κοινωνία μας και να αντιμετωπίσουμε τους φονταμελισμούς. Να αγκαλιάσουμε τους πρόσφυγες και να μην υποκύπτουμε σε κηρύγματα καχυποψίας που τρέφουν το μίσος, όπως ότι οι πρόσφυγες αποτελούν κίνδυνο για την αποχριστιανοποίηση και τον αφελληνισμό της κοινωνίας μας. Τέτοια ακούστηκαν από τα πλέον επίσημα εκκλησιαστικά χείλη.

Δεν είναι λοιπόν εκ του περισσού η συζήτηση για τη θέση της θρησκείας στο δημόσιο χώρο. Αυτή τη συζήτηση ανοίγουμε και στο πλαίσιο της Συνταγματικής Αναθεώρησης. Χωρίς να μας διακατέχει το σύνδρομο της απόλυτης αλήθειας, ούτε της ιερότητας των κοσμικών κειμένων. Με σεβασμό στις θρησκευτικές πεποιθήσεις των συμπολιτών μας και της δημοκρατίας. Μια ανοιχτή συζήτηση για το μέλλον της κοινωνίας μας.

Το ενδιαφέρον επιβεβαιώνεται από τη σημερινή πολυπληθή παρουσία πολιτών, αλλά και του επιχώριου Μητροπολίτη Κηφισίας, Αμαρουσίου, Ωρωπού κ. Κύριλλου και του Μητροπολίτη Ιλίου και Προέδρου της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας κ. Αθηναγόρα. Τους ευχαριστώ ιδιαίτερα για την παρουσία τους, όπως και όλους σας.

ΟΜ ΣΥΡΙΖΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ